

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

Felelős szerkesztő: **LAKITS VENDEL.**

<p>Laptulajdonos: „Népnevelők Budapesti Egyesülete.”</p> <p>Megjelenik e lap minden szombaton. Előfizetési ára Egész évre 4 frt. Fel évre 2 frt. Negyed évre 1 frt. Pályázatok és egyéb hirdetések petit soronként 10 krral számíthatnak. — Kéziratok nem küldetnek vissza. —</p>	<p>Kiadó: MÉHNER VILMOS. Budapest, IV. ker. Papnövelde utca 8.</p> <p>A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz: Budapest, VI. ker., Ersek-utca 4. sz. előfizetési pénzek, reclamatiók és hirdetések a kiadóhoz: IV. ker. Papnövelde-utca 8. sz. küldendők.</p>
---	---

A „Népnev. Lapjának” ügye a tulajdonos egyesület előtt.

Ama kínos vizsály, mely utóbbi időben e lap érdemes szerkesztője: Lakits Vendel, s e lap kiadója: Méhner Vilmos úr között kifejlődött, e hó 6-iki közgyűlésén foglalkoztatta a „Népnevelők Budapesti Egyesületét,” mint a lap tulajdonosát.

Hogy e lapok olvasói az ügy állásáról kellő tájékozást nyerhessenek, s hogy továbbá a tulajdonos egyesület a mindinkább élesedő egyenetlenséggel szemben a maga álláspontját jelezze s a további kellemetlenségeknek útját vágja, többek közt elhatározta közakarattal hozott megállapodásának e lapban való közzétételét.

A „Népnevelők Budapesti Egyesületének” e kínos ügyben hozott egyértelmű megállapodása a következő:

„Méhner Vilmos úr, a „Népnevelők Budapesti Egyesületének” tulajdonát képező „Népnevelők Lapja” című szakközlöny jelenlegi kiadója, m. hó 8-iki kelettel egyesületünk elnökéhez nyílt levelet intézett; e levélben panaszképpen felhossa a nevezett kiadó úr, hogy, belső tartalmát tekintve, a lap az ő üzletével szemben ellenséges magatartást tanúsít, s ha a lap ezen ellenséges magatartását meg nem változtatja, ő a lap kiadásától a szerződésben kikötött hat hónapi felmondás mellett visszalép.

Mi, mint tulajdonos egyesület ez ügyet alaposan megvizsgálván, az eredményt a következőkben foglaljuk egybe:

Méhner Vilmos úr, nyomtatásban is megjelent s több főv. tanító kezén megtordult „Nyílt Levelében” lapunk szerkesztője: Lakits Vendel ellen több oly vádat hoz fel, melyek egyszerűen csak oda vannak vetve, de bizonyítva semmivel nincsenek. E vádak alaposágáról meggyőződést szerzendő, felhívtuk Méhner Vilmos urat, (ill. ennek megbizottját: Kuttner Dávid urat.) hogy a „Nyílt Levelben” foglalt vádakra bizonyítékait adja

elő. — A vádak ezekben foglalhatók össze: a) az egyesület közlönye feltűnő módon egy más kiadói czég érdekeit szolgálja; b) a lap kirívó reklam-cikkeket hoz más kiadói czég kiadványairól; c) a szerkesztő egy vele intim viszonyban álló kiadói czég kizárólagos szolgálatába szegődött a lapot, s így annak úgyszólván ügyvivője lett; d) a lap a Méhner üzletét egyenesen megtámadja, kiadványait ócsárolja s így kárát okozza; e) Méhner úrnak nincs kedve megfizetni azt a fegyvert, melyet üzleti versenytársa ellene használ.

A feltüntetett vádak igazolásául Méhner úr megbízottja bemutatja a „Népnevelők Lapja” ez évi 15. és 18. számait, melyeknek irodalmi rovatában a Singer- és Wolfner-czég kiadásában megjelent Komáromy, Lakits, Luttenberger és Péterty-féle képes magyar olvasókönyvek, s ugyancsak a Singer- és Wolfner-czég által kiadott Lakits- és Neiger-féle földrajzi tankönyv van — az első tíz, a második tizenhárom és fél sorban — bemutatva, oly módon, miként ezt az irodalmi rovatban általánosan bemutatni szokás. — E két munkának az irodalmi rovatban ily módon történt bemutatása által a kiadó saját kiadványait látta veszélyeztetve, s ezek feltüntetésével kívánja igazolni azt, hogy a lap „más kiadói czég érdekeit szolgálja feltűnő módon,” hogy „mások kiadványa mellett hoz kirívó reklam-cikkeket,” s hogy „a lap egy más kiadói czég kizárólagos szolgálatába szegődött.” — Fontos és elfogadható bizonyítékot arra nézve, mennyiben támadta meg a lap Méhner úr kiadványait, fel nem tudott hozni a kiadó megbízottja. Azon sértő gyanúsításra nézve, mintha a szerkesztő meg lenne fizetve más kiadó által, hogy az ő kiadványainak csináljon reklamot, kijelenti a megbízott, hogy a megfizetés alatt nem más kiadó által történő megvesztegetést, hanem a „Népnevelők Lapját” érti, mely neki anyagi áldozatába kerül s így nem hajlandó költeni rá akkor, ha az az ő üzlete ellen használtatik tel fegyvernek.

Ezeket meghallgatván az egyesület az ügy alaposabb elbírálása szempontjából kiterjeszkedett egyuttal Lakits Vendel szerkesztő úrnak ez ügyben egyesületünk választmányához intézett nyilatkozatára, valamint az ügy megvizsgálása céljából kiküldött bizottság jelentésére; átvizsgálván egyuttal a lapnak Lakits Vendel szerkesztése alatt megjelent számait, a panaszos ügyben a következő meggyőződésre jutott:

A „Népnevelők Lapja” másfél év alatt megjelent számainak egyikéből sem tűnik ki, hogy az bármely kiadói czégnek is szolgálta volna az érdekeit: azon állítása tehát a kiadónak, hogy a lap más verseny-czég kiadványairól hoz kirívó reklam-cikkeket s így annak szolgálatába szegődött s mintegy ügyvivője lett, merőben alaptalan, mivel a lap irodalmi rovatában bármely czég kiadványa is (ezek között a Méhner úré is) a leglelküismeretesebb s a legigazságosabb módon volt ismertetve. A fentebbi állítás tehát Méhner úrnak a saját üzlete iránt táplált túlságos féltékenykedésének tulajdonítandó. Bármely kiadó érdeket is akár előmozdítani, akár aláítani sem az egyesületnek, sem a lapnak nem lehet feladata.

Meggyőződött továbbá az egyesület arról is, hogy Lakits Vendel, szerkesztő, Méhner Vilmos kiadó iránt nem egyszer tanúsított figyelmet és előzékenységet, kihagyván a lapból oly közleményeket, melyek — a kiadó nyilatkozata szerint — üzletének — állítólag — kárára lehettek volna.

De meggyőződött az egyesület arról is, hogy Méhner Vilmos kiadó

úr, a lap szellemi részét — úgyszólván — felülbíralja s a neki nem tetsző dolgot (miként ez egy ízben be is bizonyodott) kihagyja; a mi egy független, teljesen önálló és senki által sem befolyásolható tanügyi lapnál valóban hallatlan és megbotránkoztató; meggyőződött végül arról is, hogy a laphoz mellékleteket adott a kiadó úr, melyekről a szerkesztőnek tudomása sem volt, s mely mellékleteken nem volt feltüntetve, hogy az a „Kiadó” melléklete; s így e részben megszegte a kiadó úr szerződésbeli kötelezettségét; mindezeknél fogva az egyesület nem lát okot arra, hogy akár a lap szellemi irányán változtasson, akár pedig, hogy az szerkesztőt cseréljen; sőt a már közkézen forgó „Nyílt Levél” alaptalan tanadását tekintve, elengedhetetlenül szükségesnek tartja a „Népnevelők Budapesti Egyesülete,” hogy Lakits Vendel szerkesztő úrnak mindenkor tanúsított tapintatos és igazságos eljárásáért osztatlan bizalmat szavazzon, s neki ezzel elégtételt szolgáltatasson; de kötelességének tartja azt is, hogy a kiadó eljárása felett ne csak mély sajnálatának, hanem egyenes rosszalásának adjon kifejezést.

Megbízta ezeknél fogva elnökségét az egyesület, hogy Mihner Vilmos kiadó úrtól írásbeli nyilatkozatot vegyen arra nézve, miként ő a vele kötött szerződés minden egyes pontját lelkiismeretesen megtartja; s a lap szellemi részébe, mely tőle teljesen független, sem közvetlenül, sem közvetve befolyást nem gyakorol, ha pedig a laphoz a maga részéről mellékletet kíván esatolni, azt mindenkor a szerkesztő tudta és előleges beleegyezése mellett teszi, s az ily mellékletekre mindenkor kinyomtatja, hogy az: „A kiadó hirdetési melléklete,” ellenkező esetben az egyesület a vele kötött szerződést felmondottnak tekinti.*

Meg kell említenem, hogy az elnökség az egyesület eme határozatáról t. Mihner Vilmos urat e hó 8-án levélben értesítette s a kívánt „Nyilatkozat”-nak két példányban leendő kiállítására azonnal fel is kérte.

A „Népnevelők Budapesti Egyesületének” megbízásából

közi:

Somlyay József,
egyesületi titkár.

- - -

A földrajz tanítása Angliában.

Nálunk az iskolai élet a gyermek hatodik élet-évének betöltésekor kezdődik, — nem veve tekintetbe azok csekély számát, kik óvodai előképzéssel bírnak, ha ugyan ilyesmiről szó lehet. E korban ismerkedik meg a gyermek az olvasás, írás és számolás elemeivel. Ezelőtt ilyesmiről nem hallott semmit.

Nem így van ez Angliában. Ott a 6—7 éves gyermek már bürtökában van azon ismereteknek, — sőt többnek is — melyeket mi az I. osztályban nyújtunk. A rendes elemi iskolát ugyanis megelőzi az úgynevezett „Kisded iskola” (Infant school.) Ezekből a Code megkívánja, hogy az elemi tantárgyakon, — melyek az olvasás, írás és számolás, — továbbá kézimunka és éneken kívül különféle tárgyakra és tényekre vonatkozó

egyszerű beszédgyakorlatok vétessenek elő. Ilyenek pl. az állatok, növények, a tárgyak alakja és színe, a ruházat, az étel, a mosás, az eső, fagy, évszakok, a szén, üveg, só, az aratás, a bolt, pósta, vasút, a papír- és pamutgyár, a házépítés, stb. Az illető kerületben legjobban elterjedt iparág különösen beszéd tárgyává tétetik. Ezeken kívül — különösen a d. u. órák — szavalás-, ének-, torna-, továbbá házépítés- (koczkákkal), rajzolgatás- s oly hasznos foglalkozásokkal töltendők el, melyek a gyermek szellemi felüdülésére szolgálnak.

Mindezek nagyrészt oly dolgok, melyeket a mi I. és II. osztályunk nyújt a gyermeknek a beszéd- és értelemgyakorlatok útján.

Az angol elemi iskola tantárgyai két csoportra osztatnak, u. m. elemi- és osztály-tantárgyakra. Előbbieneket képezik: az olvasás, írás, számolás és női kézi-munka, utóbbiakat: a nyelvtan, földrajz, történet, természet-tudományok és ének.

A rajz és torna ezeken kívül esnek, s külön is fizettetnek.

Mi ezúttal a földrajzzal akarunk bővebben foglalkozni, s ennek anyagát és tanítási módját bemutatni. E tárgyra nézve a Code taneszközökül olvasókönyveket, illusztrációkat és más szemléltetési eszközöket rendel el. De azt is kimondja, hogy az I. és II. osztályban nem épen szükséges az olvasókönyv használata, ha az előirt anyag módszeres egymás utánban adatik elő. Olvasókönyveket azokat jelezi legjobbaknak, melyek leírás alakjában és magyarázólag nyújtják az anyagot, elegendő illusztrációt és különféle érdekes anyagot foglalnak magukban. Megjegyzi azt is, hogy ezek mi módon használtassanak. Az olvasási leczkét ugyanis vagy leíró, vagy magyarázó előadás előzze meg térképek, illusztrációk és más segédeszközök igénybevételével.

Mindezt bővebben csak úgy ismertethetem meg, ha az egyes osztályokban használt olvasókönyvek tartalmát részletesen adom elő.

Az I. osztály olvasókönyve 51. leczkére van felosztva a következő egymásutánban:

A földleírás, a nap, kelet, dél, nyugat, észak, tájékozás, árnyék, szélkakas, szél, tenger, északi csillag, iránytű, tengerpart, a hajón, a nyílt tengeren, ismét vissza a szárazföldre, alaprajzok, az iskolaszoba, ennek alaprajza, más tárgyak alaprajza, az iskola és udvarának alaprajza, utak rajza, az alaprajzok használata, a város térrajza, a tájék képe, a térkép, hegyek, folyók, patakok, városok, vasutak, sziget, Anglia és Wales térképe, (nem az ország ismertetése, csak a térképnek bemutatása, mint térkép.)

E szöveg közt a következő illusztrációkat találjuk: Napkelet, napnyugot, az árnyék hossza reggel, az árnyék nagysága délben, a napóra, a szélkakas, a hajók kisebbedése a távolban, az északi csillag a gönczöl-szekeivel, az iránytű, az iskola alaprajza, a szoba alaprajza, különféle tárgyak alaprajza, az iskola és udvarának alaprajza, a falu és környékének térképe, a sziget térképe, Anglia és Wales térképe.

Bennünket a mellett, hogy mi a földrajz anyaga, legjobban annak mi módjani előadása érdekel. A helyett tehát, hogy az előttem fekvő könyvecskéket sorban bemutatnám, megszakítom egyhangú elősorolását az anyagnak, s a fűntiek mikénti közlését adom elő. Különösen fontosnak tartván ezt az első földrajzi fogalmak nyújtásánál, lehető legbővebben kívánok szólni az I. kötetről.

Az első leczke a földrajz fogalmának megmagyarázásával foglalkozik imígyen:

Jól tudjuk mindnyájan, hogy mi a neve azon városnak, vagy falunak, melyben lakunk, sőt egy-két szomszéd-helység nevét is tudjuk. A városban sok utczáat látunk, a faluban kevesebbet, ezeken kívül vannak az utak, szántóföldek, rét stb. Látjuk azt is, hogy lakóhelyünk körül a föld sík-e, avagy hegyes, van-e közelünkben erdő, patak, vagy más folyóvíz. Ha künn vagytok a szántóföldeken, és szeretnétek látni, mi van körülöttek, menjetek fel egy domb tetejére. Ezen körültekintve, láthatjátok a szántóföldeket, utakat, folyókat, fákat, falvakat és városokat. Ha mindezt jól megfigyeltétek, már is sokat tudtok a világnak azon részéről, melyben laktok s így már magatoktól is megtanultatok egy kis földleirást.

A földleirásból megismerjük a világot, annak egyes helyeit és népeit. Sok olyan hely van a világon, melyet soha sem fogtok látni; ezeket könyvekből, képekről és térképekről fogjátok megismerni. S ha nagyok lesztek, könyvekből fogjátok olvasgatni azt, a mit mások irtak messze tájakról s így megtanuljátok az egész világ földleirását.

A következő leczke a napot tárgyalja, mint a melytől világosságot és meleget nyerünk, melyek nélkül sem állatok, sem növények el nem lehetnek; továbbá a négy évszakot, mint a melyek a nap különböző állásaival összefüggnek, végül a nappalt és éjjelt. A négy fővilágtáj négy külön leczkében tárgyalatik. S hogy a hasznos a széppel is össze legyen kötve, megtanul a gyermek egy versecskét „A pacsirta”-ról s a „Nyugot”-ról.

Ezek után tájékoztatja a gyermeket különféle irányban. Az árnyék hosszának megmagyarázásához a napfölkeltét illusztrálja, a rövidebb árnyéket pedig sötét szobában a fej fölé tartott gyertyával teszi szemléltetővé, s egyszersmind figyelmessé teszi a gyermeket a déli árnyékre. Ennek előrebocsátása után leszarmasztja a napórát s azt rajzban be is mutatja. Elmondja, miként készíthetünk ilyet magunk is. A szélkakas magyarázatát összeköti a különböző irányú szelek megnevezésével. A tengerről való beszélgetésbe bele szövi a tengeri utazás és a hajók hasznát. Éjjeli tájékoztatóul bemutatja a gönczöl-szekeret s az északi csillagot. Ezek után beláttatja a gyermekekkel, hogy gyakran borús időben sem a napot, sem a csillagot nem használhatjuk tájékoztatóul, azért megismerteti őket az iránytűvel.

A változatosság kedvéért elvezeti képzeletben a gyermeket a tengerpartra, kikötővárosba, elmondja nekik mit hoznak s mit szállítanak távoli országokba a hajók, egyúttal megmondja, hogy vannak vitorlás- és gőzhajók.

Néhány következő leczkében utaztat a tengeren egy kis fiút az atyjával, aki egész uton magyarázgat neki, míg nem elérnek — Londonba. Itt ismét közöl egy szép kis költeményt „A tengerész fiú”-ról.

Az eddig elmondottak 22 leczkében vannak tárgyalva, folytatólag az alaprajzokról általában van szó, aztán következik az iskolaszoba, az épület- és udvarának alaprajza. Ezeket követi a lakóhely térképe s az ezen való tájékoztatás. De nem úgy, mint mi tesszük, hogy minden utczáan jobbra-balra végig vezetjük a gyermeket az egész városon, hanem csak 1—2 kiváló épületet említ az ismertett világtájak irányában.

A térképet tájképekből származtatja le úgy, hogy az első alkalommal a terület határvonalait rajzolja a gyermek elé, egy másik alkalommal a hegyeket, ismét egy következő órán a folyókat, végül a közlekedési eszközöket és helységeket, míg nem az egész térkép elkészül a gyermek szeméi előtt.

Itt pihenőül „A patak” című versecskét közli.

(Vége következik.)

Velösy Lipót.

A III. egyetemes tanító-gyűlés végrehajtó-bizottságából.

(A közp. vál. ülése a szt.-Istvánnapi nagy-gyűlés előkészítése ezéjéből.)

Hogy a jelen évi szt.-István napjára egybehívott nagy-gyűlés sikere minél inkább biztosítva legyen, a végreh. biz. elnöksége, egy előbbi megállapodás szerint, f. é. június 9-ére (pünkösd vasárnapjára) egybehívta a közp. választmányt hogy az előkészületekkel szorosan egybefüggő kérdések felett tanácskozzék. Az ülés a VI. ker. érsek-utcai iskola tanácskozótermében tartatott meg; részt vettek benne: Péterfy Sándor, György Aladár, Szőke István, Vajdafür Gusztáv, Lederer Abraham, Trájtler Károly, Tanos Imre, Gyulányi Adoll, dr. Gööz József, Lüttenberger Agost, Falvay Antal, Kurz Sámuel, Schön József, Sántha Lajos, Neiger Sándor, Gyurkovits Béla és Somlyay József; továbbá tanácskozási joggal dr. Bélay Jenő, főv. polg. isk. tanár és Böngérfy János, főv. el. isk. tanító.

A közp. vál. tagjai mély sajnálattal vették az értesítést, hogy a végreh. biz. szeretett és nagyrabecsült elnöke; Lakits Vendel, betegség miatt nem vehet részt a tanácskozásban, ezért az ülés vezetésére Trájtler Károly biz. tagot kérték fel.

Az ülés d. e. 10 órákor megnyitván, a vál. mindenekelőtt tudomásul vette az elnökségnek ama jelentését, hogy gróf Csáky Albin, vallás- és közoktatásügyi miniszter, a végreh. bizottságnak ama részvétiratát, melyet Rudolf trónörökös elhunytá alkalmából a hazai tanítóság nevében O Felsőségéhez intézett, a trón zsámolyához juttatta, s O Felsőge e részvétíratra a miniszter által legkegyelmesebb köszönetét nyilvánította. Tudomást szerzett ezuttal a vál. arról is, hogy az elnökség a szt.-Istvánnapi nagy-gyűlés tárgyában a „Felhívást” kibocsájtotta s azt 500 példányban külön nyomtatván, tudomás szerzés végett 240 tanító-egyletnek, s közlés végett 68. részint tanügyi, részint politikai és társadalmi lapnak megküldte.

Jelentést tett ezután az elnökség a „Felhívás” kapcsán hozzá beérkezett egyleti véleményekről. E jelentés szerint a jelen évi nagy-gyűlés tárgyában 14 hazai tanító-egylettől érkezett megkeresés a végreh. biz. elnökségéhez; a 14 egylet közül 4 (a biharmegyei, győrvidéki, pécsi és barsi ev. ref. tan. egylet) az egyet. tanító-gyűlés egybehívását sürgeti; 8 egylet (a pozsonyi brassómegeyi, zalam. n.-kanizsai jár. kör, pápai ev. ref., fehérmegeyi, barmegyei, vasvármegyei és népn. budapesti egyesülete) a jelen évi biz. nagy-gyűlés mellett foglalnak állást, míg 2 egylet (a kolozs-

megyei és szamosujvári gör. k. román) kijelenti, hogy egyáltalán nem vesznek részt sem egyetemes, sem végr. bizottsági nagy-gyűlésen. A tétel-ek csakis a népn. budapesti egyesületében lettek eddig — részben — meg-vitatva, a többi egyletek későbbre ígérték véleményeik beküldését. Két egylet képviselőt is választott: a zalamegyei ált. tan. test. nagy-kanizsai jár. köre Hajgató Sándor és Hoffmann Mór tagokat, a pápai ev. ref. tanító-egylet pedig Halassy István és Szabó Iván tagjait küldte ki képviselőül a gyűlésre.

Ezeknek tudomásul vétele után a vál. az egyes kérdések előadóit választotta meg. Az 1. kérdésre: „Az osztatlan népiskola tanterve és tankönyvei” előadókül felkérni határozta: Schmid Boldizsár ig. tanítót (Szabolcs-bányatelep) és Somlyay József közs. tanítót (Budapest.) A 2. kérdésre: „Az orsz. tanítói nyugdíj-törvény revíziója” Bede Dániel ig. tanítót (Brassó) és Trajtlér Károly ig. tanítót (Budapest.) A 3. kérdésre: „A IV. egyet. tanító-gyűlés és a tanító-egyletek orsz. szövetsége eszméjének megbeszélése” Györgyössy Rudolf ig. tan. (Arad) Embér János, ig. tanítót (Ungvár) és Somlyay József, közs. tanítót (Budapest.) A 4. kérdésre: „Az esetleg elhatározandó egyet. tanító-gyűlés tárgysoro-zatának megállapítása” Szőke István, árvaházi ig. (Budapest), ki az elnökséghez beérkezendő vélemények figyelembe vételével fogja javaslatát elkészíteni. Az 5. kérdésre: „Az Eötvös-alap ügye” Péterfy Sándor, Lederer Abrahám és Luttenberger Agost biz. tagokat (Budapest).

Szükségosnek látja a választmány, hogy az elszállásolás s általában a külső rendezés tekintetében egy vendéglátó bizottság szerveztessék; e bizottság megalakításával Szőke István, a központi választmány alelnöke bizott meg.

Gyűlési helyiségül a vármegyeház nagy termét fogja elkérni a vál. A gyűlés szt.-István-napján reggel 7 órakor veszi kezdetét s tart 9 óráig; ekkor az „Eötvös-alap” osztó-bizottsága tart ülést; ennek befejeztével ismét a végr. biz. nagy-gyűlésének tárgyaira kerül a sor, melyek esetleg a délutáni vagy másnapi ülésen fognak elintézészt nyerni. A nagy-gyűlést megelőző este elértekezlet tartatik, melyre a megválasztott képviselők külön is meghívatnak. — A kisednevelési kiállítás rendező bizottságának elnökségét fel fogja kérni a vál., hogy ez alkalommal szakszerű felolvasás tartásáról gondoskodni sziveskedjék.

A végr. biz. elnökségének a folyó kiadások fedezésére pénze nem levén, a vál. megbizta az elnökséget, hogy ez ügyben a hazai tanító-egyleteket adakozásra hívja fel. A gyűlésre megjelent vál. tagok önkénytes adakozásából ez alkalommal 15 (tizenöt) frt gyűlt be e célra.

Megbizta egyttal a vál. az elnökséget, hogy a végr. bizottsági gyűlésre dr. Verédy Károly, főv. kir. tanfelügyelőt, mindenkor külön hívja meg.

Végül az üresedésbe jött jegyzői tisztségre Gyurkovits, Béla s az ugyanm létesített pénztárnoki tisztségre pedig Kurz Sámuel közfelkiál-tással megválasztatvan, az ülés véget ért.

Somlyay József,
a végrehajtó-bizottság titkára.

A fővárosi közoktatási bizottságból.

A fővárosi közoktatási bizottság Alkér Gusztáv tanácsnok úr elnökele alatt tartott legutóbbi ülésén a következő tárgyakat intézte el:

A Szilágyi- és Gizella-féle ideai ösztöndíjak proponált kiosztását pártolják. A IV. ker. főreáliskolánál egy, s a VI. ker. polgári fiúiskolánál négy tanári állás szervezése javasoltatik. Az iskolakönyvek revíziója végett kiküldött bizottság javaslatára az elemi iskolákban használt tanönyveket egy évre érintetlenül hagyják. Csupán a Hajnóczy-féle földrajz helyett alkalmazzák a Rákóczy-félet.

Ezután áttérnek a tanítónői fizetések redukeziójára. Egy ad hoc bizottság indítványozza, hogy az eddigi fizetésekből és pedig az I. oszt. fizetésből (800 + 250 frt) 250 frt, a II. osztályuból (600 r. 200 frt) 150 frt, a III. osztályuból (500 + 100 frt) 100 frt vonassék le részint fizetésben, részint lakbérben. Erre az az indok, hogy a tanítónők sokat mulasztanak, méltányos, hogy a helyettesítési költségekhez ők is járuljanak. Ez a kisebb fizetés azonban csak a jövőre alkalmazandó nőtanítókra alkalmaztatik.

Tenczer Pál, a tanítók lelkes barátja, szólott először is a javaslat ellen. Igazságtalannak mondá, hogy a mulasztó tanítónőkért a nem mulasztókat is sújtsuk. Egyenlő munkáért egyenlő díjazás nyujtandó. Epen ez a tér az, a hol a nők emancipációja sikeresen történhetik. A tanítónők közül sokan tartanak fenn egész családot. Utána Verédy Károly, szeretett tanfelügyelőnk szólott, felhozván, hogy ő is méltánytalannak tartja a tanítónők e megrövidítését. Ők túltömött osztályokban, váltakozó rendszerű tanításnál is alkalmaztatnak. Helyesebb volna a nők munkaerejének jobb kihasználása, nevezetesen, hogy ne legyenek külön kézimunkatanítónők, hanem a rendes tanítónők tanítsák ezt is, s a tornát is. Ezzel történik megtakarítás, de méltánytalanság nem. Alkér tanácsnok úr megjegyzi, hogy ez irányban a tanács már a saját iniciatívájából intézkedett s e tekintetben indítvány tételének szükségessége nem forog fenn. Szász Károly, ref. püspök, kitünő tudósunk, szintén a javaslat ellen nyilatkozik s az általános statisztikai eredményt nem veheti elegendő alápnak; ha mulasztás van, az igazság azt hozza magával, hogy a férfi mulasztók is bűnhődnének, bár a helyettesítési költség alkalmazása sokszor méltánytalan. De általában nőtanítók ellen nem megszorító rendszabályokat kell alkalmazni, sőt ezen intézményt még fejleszteni kell, mert főleg az elemi iskolákban a nőtanító paedagogiai és didaktikai hatása sokkal ivtenzivebb, mint a férfitanítóké. A praktikus amerikai vegyes osztályokban is nőtanítót alkalmaz. Ha megtakarítani kell valamit, akkor a helyettesítési költségeket a férfiakra is rároná; ez ugyan nem méltányos, de legalább igazságos.

Zichy Antal szerint itt nincs szó a tanítónői intézmény megszorításáról; ezelőtt tíz évvel ő tette a fizetés redukezióra vonatkozó indítványt, épen a tanítónői intézmény megmentéseért, mert akkor a férjhezmenetel megtiltására irányult az áramlat. S ha a nő legszebb hivatása az anyaság, épen ezt vontuk volna el tőlük. De a jelen esetben is a kínálat és kereslet közti viszonyt kell mérlegelni. Most minden tanítónőért tizet kaphatunk. A praktikus amerikai is kevesebbet fizet a tanítónőknek, mint a férfiaknak.

S így van ez egész Európában. A megtakarítandó költség úgy sem a kaszárnyakra, hanem a tanügyre fordítatik. Meg kell fontolni, hogy a nőnek kevesebb életszükséglete van, s olcsóbban megélhet. Meg kell kérdezni a pályázat előtt: kevesebbet kaptok száz forinttal s alkalmaztattok huszan vagy többet kaptok 100 forinttal s alkalmaztattok csak tizen? melyiket fogják választani? Miután az albizottság praktikus javaslatot tesz, s az egész világon így van a fizetésrendezés, elfogadja azt. (Helyeslés.) Jeny József, tantestületünk képviselője, igen helyesen azt állította, hogy a fizetés redukezió a tanítói állás társadalmi értékének árt, a fővárosban az élet mind drágább, a nők nemsokára a kézimunka és tornatanítás átvétele által egyforma munkát fognak végezni a férfakkal, tehát igazságtalannak tartaná a fizetés leszállítását s azért a javaslat ellen szavaz.

P. Szathmáry Károly ugyanily értelemben nyilatkozik, mert visszafelé menni nem szabad; ha a férfitanítók fizetése emelteni fog, — a nőké maradhat az eddigi. (Mint a két rossz közül a kisebb, inkább ez volna elfogadható, mint az albizottsági javaslat; mert a már szervezett állásokhoz megszavazott s miniszterileg jóváhagyott fizetést leszállítani nemcsak méltánylan, igazságtalan, de törvénytelen is. Szerk.) A bizottság 12 szóval 7 ellen elvetette az albizottság javaslatát. Majd pártolja a bizottság azt, hogy a budai ref. templom javára a fazekas-tér egy részét engedje át a főváros. Szász Károly megjegyze, hogy nem áll az a hírlelés, mintha a budai hívek többsége a Szt.-János-térre akarná építeni a templomot.

Eltogadták egy helyszíni bizottság javaslatát, hogy az izr. hitközségnek a Markó-utczában két telket adjon át a főváros iskolaépítés céljára oly feltétellel, hogy azok csak addig maradnak a hitközség tulajdonában, míg az épület iskola lesz. 15 tanítói állomás betöltésére a pályázatot kiírják, 5 tanítónői állomás betöltésére azonban nem, mert ez állások ideiglenesen fognak betölteni az eddigi jelöltekkel. Az elemi iskolák 1. és 2-ik osztályaiban a tanítás kezdetének 9 órára való tételét általában nem pártolják, hanem fentartandó a status quo. A Röck-Szilárd-féle elemi iskolai ösztöndíjknak 40 frtjával már a jövő évben való életbeléptetése javallatik. A díjak egy negyedrésze jözsévárosi tanulóknak legyen fenntartva. Végül egy különös esetet jelentettek be.

Ugyanis a VII. ker. Bezerédi-utczai iskola igazgatója tudatta, hogy egy vegyesházasságból származott gyermek, kinek az atyja lutheránus, az anyja katolikus, a folyó tanévben mindig a római kath. hitoktató előadásait látogatta s a lutheránus hitoktatónál mindig mint távollevő jegyeztetett. Ezért most a luth. hitoktató elégtelen évi osztályzatot adott neki; míg a kath. hitoktató szintén jogosítva látja magát a bizonyítványt kiadni, s mint jó tanulónak, jeles osztályzatot ad. Megjegyzi az igazgató, hogy e fiú az előző években is váltakozva hol katolikusnak, hol lutheránusnak vallotta magát s e szerint hallgatta is a hitoktatást. Az eset fölött rövid vita után a bizottság úgy ítélte, hogy a fiú lutheránus levén, a vallástánból pótvizsgára utasítandó; de a luth. hitoktató elégtelen osztályzatot, miután a tanuló a hittani órákat soha se látogatta, ez alkalommal neki nem adhat s haladását egyáltalán nem osztályozhatja. Az ülés ezzel befejeztetett.

EGYESÜLETI ÉLET.

A „Beszterce-Naszódvármegyei általános tanító-egyesület“ VI-ik évi közgyűlését folyó hó 8-án tartotta meg Besztercén a vármegyeház díszes nagy termében Dr. Havas Gyula, kir. tanfelügyelő, számos kir. törvényszéki és megyei hivatalnok jelenlétében.

A közgyűlést reggel 8 órakor Herzhauser Máriaanna, besztercei állami isk. tanítónő gyakorlati tanítása előzte meg az áll. isk. 5-ik leányosztályában, a földrajzból „Amerika fölfedezése és ismertetésével,“ mely a bíráló bizottság jelentése szerint nagyon sikerültnek nyilvánított.

9 órakor a vármegyeház nagy termében Bedő Dénes, egyesületi elnök, megnyitójában visszatekint a 6 év lefolyására, s ez évet különösen örömmel jelzi, mint a leggazdagabbat, mert ez évben léptek be a községi és alapítványi iskolák román nyelvű tanítói az egyesületbe, mert belátták, hogy mindnyájan egy cél felé törekvő tanítók vagyunk s mindnyájunk jelszava „mindent a népnevelésért,“ s mert meggyőződtek, hogy mindnyájukat a legnagyobb tisztelettel, becsüléssel és szeretettel fogadjuk, s kéri a Mindenhatót, hogy ezen szeretetet, egyetértést továbbra is megtartsa közöttünk. Azután áttér a női kézimunka tanítására, mely tárgy a vármegyei tanítóság közt még megbeszélés tárgyát nem képezte; de azért nagyon sok helyt taníttatik, de minden rendszer nélkül — kivéve egy iskolát — ez pedig nem felel meg a célnak, mert nem felel meg „az életre nevelés“ elvének, mert nem taníttatik úgy, hogy a fényűzésnek, divatnak ellentállhasson: s midőn ezen fontos körülményre a tanítóság figyelmét felhívja, egyúttal áldást kér a közgyűlés munkálkodására s a gyűlést megnyitónak nyilvánítja.

Dr. Havas Gyula kir. tanfelügyelő indítványa, miszerint a vármegye alispánjának, ki a legnagyobb készséggel engedte át a mai napra a megyeház gyűléstermét — jegyzőkönyvi köszönet mondassék, egyhangulag elfogadtatott.

Sebestyén József egyesületi főjegyző jelentést tesz az egyesület működéséről s különösen kiemeli a besztercei fiók-kört, mint a mely legtöbb munkásságot fejtett ki, és a nagysajói fiók-kört. A radnai fiók-kör ez évben természeti akadályok miatt csak egy gyűlést tarthatott. Megemlékezik két mozzanatról: egyik a községi és alapítványi iskolák román nyelvű tanítóinak az egyesületbe való belépésük, másik a földrajzi pályamunkának végleges eldőlése. Főjegyzőnek szépen összeállított jelentéséért a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet mondott.

A pénztár-vizsgáló bizottság jelentése szerint volt az egyesületnek 239 frt 58 kr. bevétele és 108 frt 22 kr. kiadása; pénztár-maradvány takarékpénztárban elhelyezve 131 frt 36 kr.; a buzgó pénztárnoknak jegyzőkönyvi köszönet s felmentvény adatott.

Elnök bejelenti, hogy nagyságos Dr. Havas Gyula kir. tanfelügyelő úr a megyei tansermuzeum részére 60 drb könyvet ajándékozott, mit is a közgyűlés lelkes éljenzések közt vett tudomásul s mondott érte köszönetet.

A vármegye földrajzának megírására kihirdetett 100 frank díjat a Sebestyén József és Mihály Gábor áll. isk. tanfók által beadott mű

nyerte el s a közgyűlés a 100 frankot 200 frankra felemelni s az illetőknek kiadni határozta.

A költségvetés rendjén minden 5 évben egy emlékkönyvnek kiadása elhatároztatott s a lefolyt 6 évről pedig egynek mostani kiadásával a központi választmány lett megbízva.

A „Nagy-küküllőmegyei* általános tanító-egyesület átíratva országos tanítói gyűlés tartása tárgyában pártoltatik s az értelemben fog a miniszteriumhoz felterjesztés intéztetni.

Az egyetemes tanítógyűlés végrehajtó-bizottságának átíratva a 4-ik egyetemes tanítói gyűlés egybehívása tárgyában szintén melegen pártoltatik s az ez évben tartandó előkészítő gyűlésre képviselőkül Bedő Dénes, Sebestyén József áll. isk. és Tranchi József róm. kath. isk. tanítók küldetnek ki.

Egy segély-alapnak létesítését a közgyűlés kimondja s Kramer Gyula polg. isk. tanító elnöke alatt egy 9 tagu bizottságot küld ki, a szabályzat elkészítése céljából s ugyan azon bizottságot megbízva, hogy a fiókköröknek czélszerűbb beosztásáról javaslatot terjesszen elő a központi választmányhoz. — Mihály G. áll. isk. tanítónak azon indítványa, hogy az országgyűléshez felirat intéztessék egy új nyugdíj-törvénynek a megalkotása tárgyában, egyhangulag elfogadtatik s annak elintézésével elnökség megbízott.

10 percznyi szünet után Dr. Trefort Ágoston volt vallás- és közoktatási magyar kir. miniszter eszméiről értekezett Sebestyén József n.-sajói állami iskola igazgató tanító, miért a közgyűlés jegyzőkönyvi közönetet mondott.

Molnár Albert besztercei polgári iskola tanító adta elő vitatételét: „A több tanítóval bíró népiskolában a tanítók a maradó vagy az osztályval haladó rendszert kövessék-e?” czimű tételről. Előadó egyrészt gyakorlatból s másrészt több paedagogusnak e tárgyban tett nyilatkozatát felhasználva — röviden összevonva — a következő határozati javaslatot terjesztette elő: A maradó rendszerrel a tanító magát kellőleg nem képezheti. Az új tanító a gyerekek megismerésével sok időt veszteget. Zavartatik a tanítók közt az egyetértés. A váltakozó rendszerrel a tanító kapkodni fog a módszerhez, a tanítók egymást nem őrizhetik ellen; a tanuló nem gyűjthet többoldalú ismeretanyagot; az esetleg gyenge tanító mellett a növendékek hátrányokban részesülnek, ép azért óhajtja, hogy minden tanító legyen minta tanító s ezért indítványozza a két évenkénti váltakozást, mely mindkét rendszer hiányainak némi kiegyenlítéséhez mint közép út vezet.

Ezután nagy vita kezdődött. Sebestyén József indítványozza a maradó rendszert, mert ha a tanító állandóan egy osztályt vezet, a tanítás minden titkaiba behatolhat, s azt a nevelésnél szépen értékesítheti; nem szükséges a gyermekek egyéniségének megismeréséhez több év, mert pár hónap alatt is ki lehet ismerni, mert a tanító folyton velök foglalkozik, játszik, velök él s így folyton figyelemmel kíséri. — Kramer Gyula egyiknek sem ellensége, de váltakozási rendszert mégis csak gyakorlott tanítók közt óhajt. — Dr. Havas Gyula kir. tanfelügyelő, mint tanító szól, s fejtegeti, hogy ezen idegen vidéken élő, s idegen nyelvet beszélő

gyermekeket még egy év alatt sem lehet kiismerni; továbbá, hogy a módszerrel már minden tanítónak tisztában kell lenni, mikor tanításhoz fog, s ezért csak a növendékek egyéniségének megismerése van hátra; továbbá sokat ad a tanító tovább-képzésére, s ezért a váltakozási rendszert tartja a valódi cél megközelítőjének. (Ez a helyes! Szerk.)

Elnök a vitát az idő előrehaladottsága miatt bezárta s közébre való menetelre 1/3 óraker felkéri a közgyűlést. A „Magyar király“ szállodában 70 terítékű közébed volt, hol feköszöntöt mondott Dr. Havas Gy. kir. tanfelügyelő Ö Felségére a magyar királyra és Felséges családjára; Bedő Dénes egyesületi elnök gróf Csáky Albin vallás- és közoktatási magyar kir. miniszter úr ö nagyméltóságára, Sebestyén J. főjegyző Br. Bánffy Dezső főispánra, mint az alapítványi iskolák kormánybiztosára és Dr. Havas Gy. kir. tanfelügyelőre. Hunyady Imre lelkész a románnyelvű tanítókra stb. stb.

Délután 1/5 óraker a délelőtt megkezdett vita tovább folytattatott, hozzá szóltak még Kovácsik János polgári iskola tanító, Rozsos István áll. isk. tanító, Zsárda János naszodi tanító, Troknya Anna áll. isk. tanítónő stb. stb., a vita mintegy 3 órát vett igénybe s végre 27 szavazattal a Kramer Gyula polg. iskolai tanító indítványa fogadtatott el, mely szerint váltakozási rendszer csak gyakorlott tanítók közt engedhető meg.

A nyelvtan tanításáról a népiskolában a mult közgyűlésen Bedőné, Troknya Anna tanítónő által felolvasott értekezésre vonatkozólag, mely szerint kézikönyv ne adassék a gyermek kezébe, a bíráló-bizottság jelentése szerint több okból eldobotott, mit a közgyűlés is nagyobb vita után elfogadott.

A tárgysorozat ki lévén merítve, a jövő közgyűlés helyül Besztercze s idejül 1890 május hónapja tüzetett ki.

Elnök a maga és tisztársai nevében megköszönve a bennök helyezett bizalmat, lemond, mely után titkos szavazattal elnökké választatott Bedő Dénes áll. isk. igazgató; alelnökké Molnár Albert polg. isk. tanító; főjegyzővé Sebestyén József; aljegyzővé Weihrauch Mihály áll. isk. tanító; pénztárnokká Hechler Ignác róm. kath. tanító; tanszermuzeumi igazgatóvá Mihály Gábor áll. isk. tanító; megválasztattak még a tanszermuzeumi és központi választmányi tagok s a közgyűlés este 7 óraker véget ért.

Ezen nap volt a besztercze-naszódvármegyei általános tanító-egyesületnek egyik legnagyobb napja, itt bizonyult be a tagok legnagyobb részének működési képessége; éljen és virágozzék is számos éveken át a haza, a tanügy javára, éltesse az Isten minden egyes tagját sokáig, hogy módjuk legyen a magyar nyelvet és hazaszeretetet az ezen vidéken élő idegen ajkú magyar honpolgárok gyermekei szívébe és lelkébe minél erősebben beplántálni.

Havadi.

Jeg
nép
Kiad
mára
Fran
kiad
mára
szám
1885
szán
II. r
lenes
(Alt
iskol
iskol
mig
lyezt
1885
1880
Egg
és F
Társ
1888

Jegyzéke az állami, községi, társulati és magán jellegű népoktatási tanintézetek, kereskedelmi és ipariskolák használatára engedélyezett tankönyveknek.

Kiadott a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1888. évi december hó 20. 17,358. sz. a kelt rendeletével.

IV. Polgári fiú-iskolák használatára.

(Folytatása.)

f) Számtan.

1. Császár Károly. Számtan a középiskolák alsó osztályai számára. 4-ik kiadás. Budapest, 1886. Franklin-Társulat. (Általánosan.)

2. Lutter Nándor. Közönséges számtan. 10-ik kiadás. Budapest. Franklin-Társulat. (Általánosan.)

3. Močnik-Schmidt. Számtan a középiskolák számára. 16-ik kiadás. Budapest, 1887. Lampel R. (Általánosan.)

Megjegyzés. Az 1—3. alatti könyvek a polgári iskola I—III. osztályai számára engedélyeztetnek, a IV. osztály számára csak annyiban, a menyiben ennek számtani anyagára terjednek ki.

4. Mauritz Rezső. Közönséges számtan. 5-ik kiadás Budapest, 1885. Eggenberger. (Általánosan.)

5. Suppan Vilmos. Számtan a középiskolák és polgári fiúiskolák számára. 2. kiadás. Budapest, 1888. Eggenberger. (Általánosan.)

6. Vajdaiy Ernő. Számtan polgári iskolák számára. I. rész 4-ik, II. rész 3-ik, III., IV. rész 1-ső kiadás. Budapest. Eggenberger. (Ideiglenesen.)

7. Močnik-Szabóky. Arányszámok. Budapest, 1880. Lampel R. (Általánosan.)

8. Močnik-Arenstein. Betűszámtan felső gymnasiumok és reáliskolák számára. 8-ik kiadás. Budapest, 1884. Lampel R. (Ideiglenesen.)

Megjegyzés. Az algebra tanítására, a 8. alatt említett tankönyvön kívül középiskolák számára engedélyezett bármely algebrai tankönyv használható mindaddig, míg ezen tantárgyra a polgári fiúiskola czéljának megfelelő tankönyv fog engedélyeztetni.

g) Mértan.

1. Adamovics János. Az ábrázoló geometria elemei. Budapest, 1885. Lampel R. (Ideiglenesen.)

2. Császár Károly. Geometriai alaktan. 2-ik kiadás. Budapest, 1880. Eggenberger. (Ideiglenesen.)

3. Császár Károly. Szerkesztő planimétriá. Budapest, 1880. Eggenberger. (Ideiglenesen a III. osztály számára.)

4. Grünwald-Hajnal. Geometria. Budapest, 1884. Dobrowszky és Franke. (Ideiglenesen.)

5. Krisz Ferencz. Elemi ábrázolástan. Budapest, 1879. Franklin-Társulat. (Ideiglenesen.)

6. Močnik-Szabóky. Mértani nézlettan. I. füzet. 1884., II. füzet 1883. Budapest, Lampel R. (Ideiglenesen.)

7. Močnik-Szabóky-Schmidt. A geometria elemei. 7-ik kiadás. Budapest, 1887. Lampel R. (Ideiglenesen.)

8. Suppan Vilmos. Szemléltető geometria. 2-ik kiadás. Budapest, 1888. Eggenberger. (Általánosan.)

g) *Természetrájt.*

1. Fillinger. Az állatok természetrajza. I. rész 3-ik, II. rész 2-ik kiadás. Budapest, Eggenberger. (Általánosan.)

2. Geikie-Mendlik. Geologia. Budapest, 1878. Eggenberger. (Általánosan segédkönyvül és könyvtárak számára.)

3. Miklós Gergely. Az állattan elemei. Budapest, 1888. Méhner V. (Ideiglenesen.)

4. Miklós Gergely. A növénytan alapvonalai. Budapest, 1888. Méhner V. (Általánosan.)

5. Miklós Gergely. Ásványtan a közet- és földtan alapvonaláival. Budapest, 1887. Méhner V. (Általánosan.)

6. Róth Samu. Az ásvány- közet- és földtan elemei. Budapest, 1883. Franklin-Társulat. (Általánosan.)

7. Szabó József. Ásványtan. 4-ik kiadás. Budapest, 1887. Franklin-Társulat. (Általánosan.)

8. Szécskay István. A növények természetrajza. I. rész 1882. II. rész 1879. Budapest, Eggenberger. (Ideiglenesen.)

9. Szécskay István. Az ásványok természetrajza. 3-ik kiadás. Budapest, 1882. Eggenberger. (Ideiglenesen.)

i) *Természettan, vegytan.*

1. Balló Mátyás. Elemi vegytan. 4-ik kiadás. Budapest, 1887. Franklin-Társulat. (Általánosan.)

2. Kont Gyula. Elemi természettan. 2-ik kiadás. Budapest, 1887. Franklin-Társulat. (Ideiglenesen.)

3. Kovács János. Kémia. I. rész 1887., II. rész 1888. Budapest, Méhner V. (Általánosan.)

4. Roscoe-Müller. Vegytan. 2-ik kiadás. Budapest, 1887. Eggenberger. (Általánosan.)

5. Wettstein-Pásthly. Vegytan és ásványtan. 3-ik kiadás. Kecskemét, 1885. Gallia. (Általánosan.)

k) *Könyvteltan.*

1. Röser János. Könyvteltan. 3-ik kiadás. Budapest, 1885. Kilián F. (Általánosan az V. osztály számára.)

2. Roller-Wittinger. Könyvteltan rövid váltoismével. 3-ik kiadás. Budapest, 1886. Eggenberger. (Ideiglenesen.)

l) *Latin nyelv.*

1. Dávid István. Latin olvasó- és gyakorló könyv. Budapest, 1888. Lampel R. (Általánosan.)

2. Dávid István. Latin olvasókönyv Livius, Ovidius, Phaedrus műveiből. Budapest, 1885. Lampel R. (Általánosan.)

3. Schultzs Dávid. Kisebb latin nyelvtan. Budapest, 1888. Lampel R. (Általánoson.)

m) Szépirás.

1. Vajda Pál. Szépirási minták. Budapest, 1887. (Általánoson.)

(Folytatása következik.)

LEVELEZÉS.

Jászládány, 1889. június.

Jász-Nagykun-Szolnokmegye összes tanítóihoz intézett (a jászládányi tanító-testület kebeléből kiindult) felhívásnak igen szép eredménye van eddig.

Ugyanis a m. hó 29-én Szolnokon együtt érkező szolnoki közs. tanító-testület s a jászládányi tanító-testület képviselőiben: Tieska László és Száva János jászládányi tanítók azon határozatot hozták, hogy a megyei szabad tanító-gyűlést július hó 11-én okvetlenül megtartják; a megyei tanító-ság újból felszólíttatik a tömeges részvételre, minden testülethez külön-külön intézendő felhívás által, melyet a szolnoki közs. tanító-testület fog kibocsájtani, ezen testület kezeibe tévén le a jászládányi tanító-testület a vezérszerepet; a központhól könnyebb lévén annak megfelelő, de meg az ügy teljesebb sikere is így kívánván ezt meg.

A tanítói nyugdíjtörvény revíziója s a fizetés fölemelése ügyében a felső- és alsó-jászsági róm. kath. tanítóköri egyesület f. évi május hó 24-én Jászberényben tartott ülésében, a jászládányi tanító-testület indítványára, elhatározta, hogy főpásztora: az egri érsek útján felíratot intéz úgy az országgyűlés-, mint a közokt. miniszterhez. A felírat a nyugdíjtörvény revíziójára nézve általában azon javaslatokat foglalja magában, melyek immár országszerte ismeretesek. (Az 1875. XXXII. t.-cikknek az 1885. XI. t.-ez. értelmében kívánt módosítása.)

A fizetés fölemelésre nézve pedig javasolja, hogy tekintettel a folyton növekedő drágasági viszonyokra és helyi körülményekre, törvényhozás útján mondassék ki, hogy a rendezett tanácsú városok tanítói — mint minimumot — 1000 frt évi fizetést és lakást, vagy ennek hiányában 200 frt lakbért; a nagyközségekéi 800 frt évi fizetést és lakást, esetleg 150 frt lakbért; a kisközségekéi 600 frt évi fizetés és lakást, vagy ennek megfelelő 100 frt lakbért; végül az 1—2000 lakost számláló kisközségek és a pusztai tanítók 400 frt évi fizetést és lakást, vagy 100 frt lakbért kapjanak. Továbbá a 10° évötödös pótlék szintén adassék meg.

Továbbá, ugyanez a jászládányi tanító-testület indítványára, elhatározta az egyesület, hogy a Budapesten f. évi aug. hó 20-án, Szt.-István napján tartandó végrehajtó bizottsági nagy-gyűlésen magát 9 tagja által képviseltetni fogja. Ezen határozat azonban előbb érsek ő excellenciájához kegyes jóváhagyás végett felterjesztetik, bízton emelvén, hogy a tanító-ság úgy anyagi, mint erkölcsi helyzetének ügyét valóban szívén viselő kegyes főpásztorunk ezen határozatot helyben hagyandja, alkalmat nyújtván ez által a kath. tanítóknak arra, hogy anyagi helyzetük emelésében az ország összes tanítóival válllvetve együtt működhessenek; az anyagi és a morális helyzet képezyvén **ama közös alapot**, melyen az ország minden rendű és rangú tanító-sága együtt működhetik, a nélkül, hogy akár katolikus, akár másnemű jellegét megváltoztatnia vagy föladnia volna szükséges.

Sz. J.

VEGYESEK.

— **Meghívó.** A „Nepnevelők Budapesti Egyesülete“ f. é. június hó 15-én (szombat) d. u. 6 órakor a IV. ker. gróf Károlyi-utczai iskolaépület I. emeleti üléstermében választmányi gyűlést tart. (Targy: a lap ügye). Budapest, 1889. jun. 12. **A z e l n ö k s é g.**

— **A nagykovácsi német ajkú községben** felállított s ifj. Reitter Mihályné, szül. Reviczky Gizella és Sarolta tanítónő növérek vezetése alatt levő állami leányiskolákban május hó 23-án tartották meg a zárvizsgálatokat. Tisza Lajos gróf és Tóth József kir. tanfelügyelő, a magyar nyelvben elért sikeres eredményért a tanítónőknek teljes elismerésüket nem csak élő szóval fejezték ki, hanem a látogató könyvbe következő megjegyzést tették: „Örömmel győzöttem meg az értelmesebb tanítás kedvező eredményéről“; majd pedig: „Az értelmes felelet dicséri a tanítást.“ Ezen kívül a fidesz úr több ezüst pénznemet, az előjáróság pedig, részint pénzbeli, részint tanszékbeli jutalmakat osztott ki.

— **„A tanítóképző-intézeti tanárok országos egyesülete“** nevében a tisztikar és a választmány lelkes felhívást intézett úgy az államnál, mint a felekezeteknél alkalmazott képezői tanárok-, tanítók- és tanítónőkhöz, hogy lépjenek az egyesületbe s tegyenek tanubizonyosítást az ország szíve előtt a közügyért buzgó lelkesedésükről. A felszólításhoz aláírási ívet s az alapszabályokat is mellékeltek. Az aláírási ívek f. hó végéig a főtitkárhoz Nagy László, Budapest, Üllői-út 24. sz.) küldendők. Tagsági díj évenként 4 frt., melyért a tagok az egyesület közlönyét is („Magyar Tanítóképző“, szerk. Hetey Gábor, Déva) kapják.

— **A budapesti ág. hitv. evang. gyülekezet nép- és polgári iskolájának** nyilvános vizsgálatai f. hó 17-én kezdetnek s tartanak 28-ig. Mind ezen vizsgálatokra a szülők, tanfűriak és iskolabarátok tisztelettel meghívotnak.

— **A főváros közs. elemi népiskoláiban** — tekintettel a tikkasztó hőségre — már e hó 15-én kezdődnek az évi záró vizsgálatok, s 25-ig az ipariskolai vizsgálatok is mindenütt megtartatnak.

— **Gönczy Pál** min. államtitkár urról ezelőtt egy évvel tartott 50 éves jubileuma óta folyvást terjedt a hír, hogy nyugdíjaztatni fog. Ezt a hírt újabb időben a napilapok is közölték. Megbízható forrásból tudjuk s állítjuk mi is, hogy ő méltósága legközelebb f. é. szeptember 1-én fog régen megérdemelt nyugalomba vonulni. Ezt a nyugalmat már régen kívántuk ő méltóságának.

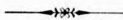
— **A tanítói nyugdíj-kérdés** is ki volt tűzve a felső nép- és polgári iskolai tanítók országos egyesületének közgyűlésére. A választmány azonban legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a kérdést leveszi a közgyűlés napirendjéről, mivel bízunk azokban a kedvező és megnyugtató nyilatkozatokban, melyeket e részben már eddig tett a kultuszminiszter.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. J. **Jászládány.** Példás buzgósága bizonyára meg fogja teremni a kívánt jó gyümölcsöt. — **Sch. S. Veszprém.** Ha lehet, a jövő számban. — **Z. D. Fegyverhaza.** Tanulságos, szép cikkkét ne kérje vissza. Utódom is ép oly örömmel közli, a mint én közöltem volna legközelebb. Kérem, legyen Ön ezentúl is, mint eddig, e lapnak egyik legkitünőbb munkatársa. — **K. J. B.-Diószeg.** Megkaptam. Szívesen látjuk. — **Sz. E. Budapest.** Kedves leányod elhunytá alkalmából fogadd legszívesebben részvétem kifejezését. — **G. M. Sümeg.** Leveledet megkaptuk. Előre is örülünk a Keszthelyen leendő találkozásnak. — **Z. Budapest.** Ha úgy tetszik ő magasságának, talán beszámol a jövedelemmel — októberben.

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

LAKITS VENDEL.

KIADO:

MÉHNER VILMOS

Megjelenik minden szombaton.

Előfizetési ára: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz (Budapest, VI. kerület, Érsek-utca 4. sz.); előfizetési pénzek, reclamációk és hirdetések a kiadóhoz (Budapest, IV. kerület, Papnövelde-utca 8. sz.) küldendők.

BUDAPEST,

MÉHNER VILMOS KIADÁSA.

1889.

TARTALOM.

- A „Népnevelők Lapjának” ügye a tulajdonos egyesület előtt. — **Somlyay J.**
A földrajz tanítása Angliában. (Vége követk.) — **Velósy Lipót.**
A III. egyetemes tanító-gyűlés végrehajtó-bizottságából. (A közp. vál. ülése a Szt.-Istvánnapi nagy-gyűlés előkészítése céljából.) — **Somlyay József.**
A fővárosi közoktatási bizottságból.
Egyesületi élet: A „Besztercze-Naszódvármegyei általános tanító-egyesület” VI. évi Főgyűlése. — **Havadi.**
Jegyzéke az állami, községi, társulati és magánjellegű népoktatási tanintézetek, kereskedelmi- és ipariskolák használatára engedélyezett tankönyveknek. (Folyt.)
Levelezés: Jászladány, 1889 június. — **Sz. J.**
Vegyesek.
Szerkesztői üzenetek.
Hirdetések.

Hirdetések.

„101 iskola-ének”

az elemi iskolai növendékek számára.

A két füzetből álló gyűjteménynek „dalkönyve” azok kezébe való, kik kóta szerint tanítják az éneket az elemi iskolában. Ára e füzetnek 60 kr.

A másik füzet, a „szövegekönyv” ára 10 kr., tartalmaz válogatott szívemelő, hazafiúi stb. versecskéket, valamint az elemi iskolákban leginkább használt dallamok szövegét. A szöveg mind a két füzetben egyenlő.

Kapható: Wehner Gyula Józs., fős. igazg. tanítónál, Budapest, IV. ker. gróf Károlyi-utca 8. sz.

☛ A boríték 3. és 4. oldal tartalma, Méhner Vilmos kiadóhivatalában megjelent és engedélyezett tankönyvek tekintetében a tanító urak és az iskola hatóságok figyelmébe ajánlatik. ☛